

Sonia Livingstone ve Alicia Blum-Ross

'Ekran süresi' kavramının artık modası geçmiş olduğu sonucuna varabiliriz.

RÖPORTAJ

Bu röportaj, Mizuko Ito tarafından öncülük edilen ve MacArthur Foundation tarafından fonlanan Connected Learning Research Network'ün parçası olarak yürütülen Dijital Bir Gelecek İçin Anne-Babalık Projesi araştırmasından yararlanmaktadır. Röportaj, Blum-Ross, A. ve S. Livingstone (2016) Aileler ve Ekran Süresi: Güncel tavsiye ve gelişmekte olan araştırma olarak önceden yayımlanmış materyalden yararlanmaktadır (Media Policy Brief 17. London: Media Policy Project, London School of Economics and Political Science). Bu rapor, ilgili araştırma için örnek olay çalışması materyal ve alıntılarını içermektedir. <http://eprints.lse.ac.uk/66927/> adresinden erişilebilir.

TRTakademi: *Çocukların ekran süresi açısından ailelerin tutum ve davranışlarını niçin araştırıyorsunuz ve ne buldunuz?*

Sonia Livingstone ve Alicia Blum-Ross: "Ekran medyası"na harcanan zamandaki artış, her biri son gelişmelerle yakın zamanlarda güçlendirilmiş köklü tarihi olan oldukça zıt iki söylemle anılmaktadır:

(i) Artan 'ekran süresi'nin sağlığa ve gelişmeye yönelik muhtemel olumsuz etkileri hakkındaki kaygılarla birlikte çocukların çevrimiçi güvenliğiyle ilgili artan endişeler bulunmaktadır. (sağlığa ve gelişmeye yönelik muhtemel olumsuz etkileri...)

(ii) Yine de aileler çocuklarının eğitimini geliştirme, sosyal ve ailevi bağların sürdürülmesi veya sadece günlük hayatı kolaylaştırma ve hayatın keyfini çıkarma amacıyla dijital teknolojilere yüksek yatırımlar yapmaktadır.

Dijital çağa sağlanan eşsiz fırsatları ele geçirmelerine karşın anne-babalar ekran süresinin olumsuz etkilerini azaltmaya çalıştıklarından, 'dijital anne-babalık' üzerine tartışmalar bu nedenle çok kutuplaştırılmıştır. Güncel araştırmamız birçok anne-babanın dijital teknolojilerle ilgili karar verme baskısını güçlü bir şekilde hissettiğini göstermektedir – anlattıkları kadarıyla yalnızca çocukların ekran 'bağımlısı' olması veya "siber zorbalığa" maruz kalmasından (hatta suç işlemeden) değil aynı zamanda dijital olanakları sağlayamazlarsa çocuklarının 'arkada kalabileceğinden' kaygılanmaktalar.

Paradoksal olarak, bu endişeler artmakta; çünkü dijital medyanın henüz yeni kabul edilen, son Amerikan Pediatri Akademisinin (AAP) bulgulanmış açıklamalarında açıkça görülüyor ki "ekran zamanı" yalnızca "zaman" ve bu nedenle bir ölçüde günlük yaşamın her parçası olmakta. Yine de araştırmamız, çocukların medya kullanımını yönetmek için birçok motivasyon ve norm ortaya koymaktadır. Dijital medya uygulamaları hakkında 73 aile ile 30 dakikayla 2,5 saat arasında süren derinlemesine görüşmeler gerçekleştirdik. Yarı yapılandırılmış görüşmeler

yüz yüze yapıldı. Aileler, çocukların yaşlarına (yeni doğandan 17 yaşına kadar), sosyoekonomik statülerine, aile bileşimi ve etnik yapılarına göre farklılıklar göstermekteydi.

Sonuçlar, dijital teknolojilerle büyümüş olan yeni nesil anne-babaların, eşit bir şekilde kullanmadıklarını ve farklı çıktılara ulaştıklarını fark etsek de, kendileri ve çocukları için dijital medyaya nasıl daha fazla erişebildiklerini ve kullanabildiklerini belirtiyor.

Burada açıkladığımız nedenlerle, 'ekran süresi' kavramının artık modası geçmiş olduğu sonucuna varabiliriz. Araştırma ve uygulamalar için daha verimli gelecek yönergeleri önermekteyiz.

TRTakademi: *Ekran süresiyle ilgili endişeleri anlatırken kitle iletişiminin rolü nedir?*

Sonia Livingstone ve Alicia Blum-Ross: Popüler medyadaki ekran süresi hakkındaki bildirimler, genellikle ekran süresini fiziksel ve zihinsel sağlık üzerindeki olumsuz etkilerle ilintilendirirler; örneğin, ekran süresi çocukları 'aşırı uyarılmış', 'dengesiz, tutkun ve tembel', 'şaşı' ve 'obez' yapmaktadır. Yinelenebilen temalardan biri, ekran medyasının çocukların ve ergenlerin beyindeki etkisi, yani ailelerin 'dijital detoks' yaptırılmalarına veya 'ekrandan uzak' hafta gibi etkinlik arayışlarına girmesine neden olan dijital medyanın sözde 'uyuşturucu nitelikteki etkileri'dir. Ekran kullanımının bu sonuçlara neden olup olmadığı ya da yalnızca bunlarla bağlantılı olup olmadığı (bu nedenle oyunda başka faktörler de olabilir) veya belli bir derecedeki ekran kullanımının fazla kullanımla iddia edildiği gibi aynı olumsuz etkiye sahip olup olmadığı gibi birçok çalışma sonuçsuz kalmasına rağmen bu iddiaların bazıları araştırmalarla ilintilidir.

Ekran süresiyle ilgili bildirimlerdeki bir diğer baskın tema, dijital medyayı elektronik 'çocuk bakıcısı' olarak kullanmalarını nedeniyle anne-babaları eleştirmek ya da aksine çocukları makinelerden ayırmak için süregelen 'çabayı' öne çıkarmaktır. Anne-babaların kendilerinin dijital medyaya 'bağımlılıklarını' inceleyen, akıllı telefonların özellikle anne-babaların dikkatini dağıtarak ve çocuklar için kötü davranış modelleri sergileyerek (örneğin ekran-merkezli) "kötü anne-babalık" anlamına geldiğini öne süren yeni makaleler bulunmaktadır. Anne-babaların suçlanma biçimlerinin her ikisine de karşı koyan; dijital medyanın çalışan anne-babalar için yarattığı olumlu dönüşümlere, teknolojinin aile eğlencesi ve birliktelik için sunduğu fırsatları ve ekranların çocukların öğrenme ve katılımı için sağlayabileceği potansiyel faydaları göz önünde bulunduran, sayıca az ancak görünüşe göre gitgide artan bir dizi kaynak bulunmaktadır./

TRTakademi: *Medya panikleri aileleri çocuklarını yetiştirme biçimleri konusunda suçlar görünmektedir. Bu adil midir ve bulgularla desteklenmekte midir?*

Sonia Livingstone ve Alicia Blum-Ross: Araştırmamızda, anne-baba arabuluculuğu üzerine yapılan araştırmalarla ilgili bilgi sahibi olduk. “Anne-baba arabuluculuğu” terimi, anne-babaların çocuklarının dijital medya kullanımını nasıl ve niçin etkilemeye çalıştıklarını gösteren farklı yollara atıfta bulunmaktadır. Bu araştırma, temel olarak, aileler, çocuklar ve gençler üzerinde ekranın potansiyel olumsuz etkilerini, çoğunlukla medyaya harcanan zamanı kısıtlayarak nasıl azaltmaya çalıştıklarına odaklanmıştır. Genellikle ekran medyası kullanımıyla ilişkilendirilen, özellikle dijital ve çevrimiçi medyayla ilgili riskler aşağıdakileri içermektedir:

- Davranış riskleri. Örneğin, zorbalık, ‘cinsel içerikli yazışmalar’ veya kişisel bilgilerin kötüye kullanımı.
- İçerik riskleri. Örneğin, pornografik, şiddet içeren, ırkçı, yanlış veya yanıltıcı içerik.
- İletişim riskleri. Örneğin, ‘yabancı tehlikesi’, taciz etme, rahatsızlık veya kimliğe bürünme.
- Ticari riskler. Örneğin, reklamcılık, aşırı veya gizli pazarlama, uygulama içi satın almalar veya dolandırıcılık.

Aydınlatılmış LED ekranlara bakarak hareketsiz oturmaktan veya yanlış duruştan kaynaklı olası fiziksel sağlık riskleriyle birlikte, yukarıdaki riskler kitle iletişim araçları tarafından yaygın bir şekilde popüler hâle getirilmekte ve bu nedenle anne-babaların ve toplumun hayal gücünün ön plana çıkmasına neden olmaktadır; ancak, riskle zararın aynı şey olmadığına daha az dikkat çekilmektedir. Aksine, zararlar, çocuğa ve koşullara bağlı olarak –anne-baba arabuluculuğu da dâhil olmak üzere– risklere maruz kalmaktan kaynaklanabilecek sonuçlara işaret etmektedir. Örneğin, şiddet içerikli video oyunları oynamak saldırganlığın artmasına neden olabilir; ancak, bunu otomatik olarak veya her çocuk için tüm koşullarda yapmaz. Ne de yüksek derecede sosyal medyaya maruz kalma, kendine güvenin az olmasına veya olumsuz vücut imajına neden olur mesela. Bununla birlikte, bunlar koşullara bağlı olarak birbiriyle ilgili de olabilir.

Dijital medyanın, çocuklar için olumlu sonuçları da destekleyebileceği, maalesef çok az ilgi gösterilen ancak, çok önemli bir gerçektir. Burada da, araştırma, çocukların medyaya katılımlarında anne-baba arabuluculuğunun fayda sağlayan yapıcı bir rol oynayabileceğini göstermektedir. Bu olanaklar şunlardır:

- Öğrenme ve yaratma. Örneğin, okuryazarlık ve matematiksel beceri için destek,

bilgi gereksinimi, akademik başarı, dijital medyayla ya da aracılığıyla öğrenilen, yaratıcılığı ve kişisel ifadeyi de içeren teknik ve sosyal beceriler.

- Diğerleriyle bağlantı kurmak. Örneğin, uzak aile ve arkadaşlarla iletişim kurmak, çevrimiçi destek aracılığıyla kafa dengi topluluklara katılmak.
- Sivil eylem ve katılım. Örneğin, topluluğa veya aktivist gruplara katılmak, kişisel söylemi daha geniş sosyal adalet hareketlerine bağlamak.

Bununla birlikte, dijital medya kullanımının potansiyel zararlarıyla birlikte, muhtemel yararları da kaçınılmazdır. Önceki çabalara rağmen, çocukların çok küçük bir azınlığı dijital medyayla sunulan her türlü olanağa tam anlamıyla erişim sağlamak ve cinsiyetle sosyoekonomik statüdeki genel eşitsizlikler kimin dijital ve çevrimiçi medyayı öğrenmek, yaratmak, iletişim kurmak ve katılım sağlamak için kullandığını belirlemede etkili olmaktadır.

TRTakademi: *Araştırma, dijital çağın karmaşa ve potansiyel yararlarını tanımak amacıyla çocuk koruması üzerindeki geleneksel odak noktasını nasıl aşabilir?*

Sonia Livingstone ve Alicia Blum-Ross: Anne-baba arabuluculuğu kavramının tarihsel olarak televizyon izlemeye bağlı olarak gelişmesine rağmen, yakın zamandaki araştırmaların kabul ettiği üzere, dijital ve çevrimiçi teknolojilerin evde, okulda ve işte benimsenmesi, ailelerin medyayla nasıl etkileşim içinde olduğunu değiştirmektedir. Örneğin, sınırsız içeriğe ulaşımı olan bir tablet kullanan çocuk, zamanlaması ayarlanmış sevilen bir programı izleyecek çocuklardan daha farklı bir yaklaşım gerektirmektedir. Anne-baba ve çocuklar arasındaki etkileşim cihazla çeşitlenir; örneğin, cihaz özel bir yatak odasına taşınıyorsa ya da evin dışında kullanılabiliriyorsa.

Dijital çağdaki anne-baba arabuluculuğu araştırmacıları, anne-babaların özellikle arabuluculuğun sosyal ve/veya teknik biçimlerini nasıl dengelediklerine ya da dengeleyip dengeleyemediklerine ve amaçlarının ilk olarak bazı uygulamalara olanak sağlamak ve/veya onları kısıtlamak olup olmadığına göre farklılaştığını bulmuşlardır. Anne-babaların farklı hedefleri vardır ve tutarsız bir şekilde bu hedefleri takip etmeye eğilimlidirler. Bu nedenle, herhangi bir belirli strateji kullanımı ve sonuç arasında (ister zararın azaltılması olsun isterse gerçekten olumlu sonuçlar olsun – çocukların hayatlarında çok fazla etkisi olduğu için), doğrudan bir nedensel bağ olduğunu kanıtlamak zordur. Medyayı cesaretlendirmek ya da sınırlamak gibi bir eylemi tanımlama ve gerçekleştirilmede anne-babalar arasında büyük düşünce ayrılıkları bulunur ve böyle olduğunda, o zaman belirlenmiş amaçtan çok farklı bir uygulama da olabilir. Son olarak, anne-baba arabuluculuğu

stratejileri sıklıkla kesişir; örneğin, Instagram'da bir çocuğu takip etmek aktif arabuluculuğu (birlikte kullanım) ve görüntülemeyi içerebilir; bununla birlikte, dijital medya kullanımının etkilerini ayırt etmeyi zorlaştırabilir.

Bununla birlikte, yapılan araştırmadan çıkarılabileceğimiz bazı sonuçlar bulunmaktadır:

- Çocuklarının internete erişimlerini sıkı bir şekilde sınırlayan anne-babalar, riske daha az maruz kalan fakat ayrıca öğrenme ve katılım açısından da daha az fırsatlara sahip çocuklara sahip olma eğilimindedirler.
- Çocuklarını sıkı bir şekilde sınırlayan anne-babalar, karar verme aşamasına çocuklarını dâhil etmemektedir. Bu, aile içinde medya kullanımı üzerine güven ve aidiyet duygusunun inşa edilmesi noktasında kaçırılmış bir fırsat olabilir.
- Hem çocuklar hem de anne-babalar dijital medyanın her tarafa yayılma durumunu baş edilmesi zor olarak değerlendirmektedir; ancak, konuya özel kuralların zorla kabul ettirilmesi (örneğin 'masada telefon olmayacak') etkinlik kısıtlamalarından (örneğin Snapchat yok) daha zordur.
- Sosyal medya kullanmak veya video oyunları oynamak gibi etkinliklerin tamamen yasaklanmasının, gençler üzerinde akranlarından koparıldığı ya da bilgi ve destek alamadığı şeklinde bir hissin oluşması gibi sonuçları olabilir.
- Riski azaltmak ile zararı azaltmak aynı şey değildir. Anne-babalar genellikle riskten kaçınmaya odaklanmışlardır, ancak stratejilerle başa çıkmayı arttırma ve gelecekteki risklere karşı esneklik sağlamak amacıyla temel olarak biraz risk kabul edebilir.
- Tek başına teknik kısıtlamaların çocukların üzerindeki çevrimiçi zarar riskini azaltmada etkili olduğuna ilişkin çok az bulgu bulunmaktadır; çünkü muhtemelen çocuklar kısıtlama engelini aşmakta veya ailelerin kapatmalarına neden olan yazılım kullanışsız kalabilmektedir.
- En önemlisi, anne-baba kısıtlamaları çocukların dijital medyayı az ve gitgide daha az kullanımını ifade ettiği kadar, çocuklar medyanın olanaklarını keşfetme şansı yakalayamayabilir ya da yararlanmak için gerekli becerileri geliştiremeyebilir.

Bu nedenle, aktif arabuluculuk arttırılmış olumlu sonuçlarla bağlantılıdır, ancak tek başına riske maruz kalmayı azaltmaz.

- Çocukların buldukları yerleri, dijital görüntülemelerini takip etmek ve kiminle etkileşimde bulduklarıyla ilgili onlarla konuşmak, zorbalık ve tacizi azaltmada zaman veya içerik kısıtlamalarından daha etkilidir.

- Dijital becerileri gelişmiş anne-babalar, hangi taktiği kullanırsa kullansınlar çocukların internet kullanımına aracı olma konusunda daha güvenilir olduklarından, anne-babaların kendi dijital becerileri ve ilgileri de önem taşımaktadır.
- Anne-babalar, çocuklar ve gençlerin internet kullanımı için rol modellerdir. Bu nedenle, yoğun medya kullanıcısı veya diğer etkinliklerle medya kullanımını dengeleyen anne-babalar aynı şeyi yapan çocuklara sahip olacaklardır. Medyayı olumlu yönde gören anne-babalar da büyük bir olasılıkla bu değerleri benimseyen çocuklara sahip olacaklardır.
- Birçok anne-baba, çocukları meşgul etmek için dijital medyayı kullansa da, anne-babalar çocuklarıyla birlikte medyayla ilgilendiklerinde çocukları daha çok eğlenir ve öğrenir.
- Bununla birlikte, anne-babalar, çocuklarının çevrimiçi ne yaptıklarını zaten bildiklerini varsayarak kendi beceri ve bilgi düzeylerini gözlerinde büyütebilir ve çocuklarıyla ilgilenme ve öğrenme fırsatlarını kaçırabilir.
- Bazı durumlarda birlikte kullanım yanlış anlaşılabilir; örneğin, anne-babalar çocuklarıyla şiddet içerikli şeyler izler veya oynarsa ve tartışmaya onları katmazsa istemeden bir onay mesajı vermiş olabilirler.
- Anne-babalar gençlerin dijital medyayı öğrenmelerine yardım etmede kaynak olabilir ve bunu yapmaya çoğu zaman ilgili olurlar. Bununla birlikte, dijital medyayı öğrenmeyi desteklerken hem okullarda hem de yaygın eğitim yoluyla öğrenme ortamlarında genellikle engellerle karşılaşılır; çünkü zaman açısından kısıtlandıklarından kendilerini kaynak olarak sunmak için gerekli kültürel sermayeden yoksun olurlar ya da katılım sağlamaları için eğiticiler tarafından davet edilmezler.

Sonuç olarak, riski azaltmak ve fırsatları maksimuma çıkarmak için, anne-babalar bir yaklaşım kombinasyonu kullanmalıdırlar. Çocukları ve gençleri kurallar ve aile normları hakkında tartışmaya doğrudan dâhil eden ve tüm aile fertlerine adil gelen stratejiler, en çok çocuklardan destek almaya eğilimlidir ve bu nedenle herkes tarafından takip edilmesi daha kolay olabilir. Bununla birlikte, araştırma, anne-baba arabuluculuğunun içerik ve platformlara entegre edilen koruma sisteminin diğer biçimleriyle birlikte en çok etkili olduğunu göstermektedir.

TRTakademi: *Anne-baba ve karar vericiler için çıkarımlarınız nelerdir?*

Sonia Livingstone ve Alicia Blum-Ross: Aşağıdakilerin zamanının geldiğini düşünüyoruz:

- Medya kullanımının artık opsiyonel, ekstra, günlük hayatın dışında bırakılabile-

cek bir şey olmadığı ve 'ekran süresi'nin tek tip veya kaçınılmaz şekilde sorunlu bir etkinlik olarak homojenize edilemeyeceğinin farkına varmak.

- Yoğun bir şekilde odaklanmanın yerine, fırsatların çok az keşfedilmesi veya tanınması riskine odaklanmalı ve bu yüzden, anne-babalara onların esas sorumluluğunun kısıtlamak ve kontrol etmek olduğunu söyleyen baskın iletilerin ötesine geçilmeli.
- Yoğun bir şekilde kısıtlamalara odaklanmanın, dijital medyayı çocuklarıyla birlikte kullanırken ortaya çıkan birlikte öğrenme, bağlanma ve yaratma fırsatlarından anne-babaları mahrum bıraktığını kabullenmek.

Ekran süresi, sorun ve risk kaynağı içermekle birlikte öğrenme için zaman, eğlence, bilgi ve ilişkilere bir yol, yaratıcılık ve hatta sivil eylemler için bir alan da içermektedir. Ekran süresi üzerine geçmişten gelen odaklanma, çocuklarının ekranları kullandığı bağlamı (nerede, ne zaman, niçin ve hangi efektlerle), erişim sağladıkları içeriği (içeriğin küçük bir kısmı sakıncalı olabilirken, çoğunluğu zararsız veya elbette olumlu olabilir) ve ekranlarla güçlendirdikleri bağlantıları değerlendirmeleri için anne-babaları destekleme pahasıdır. Ayrıca zaman, kısıtlama ve görüntüleme üzerine odaklanma, birçok anne-babanın, çocukların kendi çocukluklarında hatırladıklarından farklı şeyler yaptıklarında sorunlar çıktığını varsaymalarına neden olmaktadır.

Önemli olan anne-baba ve çocukların, ne sunacağına bağlı olarak, farklı medya içerik ve eylem türleri arasında, neyin daha iyi veya daha kötü olduğuyla ilgili ayırım ve değerlendirme yapabilmesidir. Neyse ki, bu zorluğa göğüs gererken, anne-babalar, her ne kadar eşit olmayan bir biçimde de olsa, uygun bir şekilde yararlanabilirlerse çocukları için kaynak olabilecek bir dijital uzmanlık kazanırlar.

Bu nedenle, anne-babaların çocuklarının yaşına, gereksinim ve ilgilerine, kendilerinin beceri ve değerleriyle var olan kaynaklara (zaman, finansal vb.) bağlı olarak ne hakkında ve nasıl arabuluculuk yapacaklarıyla ilgili karar vermeleri gerektiğini ileri sürmekteyiz. Bu uzmanlığın gelişimini ve kullanımını desteklemek için, anne-babaların çocuklarla dijital medyada nasıl iş birliği ve danışmanlık yapacaklarını öğrenmeleri için kaynaklara ihtiyaç duyulur. Birçok anne-baba bunu yapmaya meraklıdır; ancak bu kaynaklar daha görünür olmalı ve anne-babalar için ekran süresi tavsiyelerinin içine entegre edilmiş olmalıdır.

Bununla birlikte, kaynaklar genel olarak sunulduğunda, tarih hâlihazırda önceliklilerin daha dezavantajlı olanlara kıyasla kaynakları orantısız bir şekilde kullandığını göstermektedir. Bu nedenle, biz ayrıca, bu farklılığı kabul etmenin ve ona

değinmenin; dijital dünyada dolaşırken bazı anne-baba ve çocukların karşılaştığı zorluk ve hasarlarla belli umut ve arzuları kabullenmenin önemli olduğunu tartışmaktayız.

Özellikle, aşağıdakiler önemlidir:

- Anne-baba dijital uzmanlığı ve kaynakları düzeyindeki hızlı değişimleri de içeren aile menfaat ve değerlerindeki farklılığa göre anne-baba tavsiye ve desteğini uygun hâle getirmek.
- Diğer muhtemel dezavantaj sebepleri arasında düşük gelirli aileler ile özel eğitim gereksinimleri ve engelleri olanların karşılaştıkları özel zorluklarına hitap edebilmek.
- Temel rehberlik çerçevesinde, ekran “süresi”nin ötesine geçmek ve ailelere sorunlu ve normal kullanım arasındaki farkı ayırt etmelerine yardım etmek.

Çocuklarının medya kullanımını yönetme ve desteklemede anne-babaları güçlendirecek yolların bulunması, hem ailelerin hem de daha geniş anlamda toplumun çıkarınadır. Bununla birlikte, serbest piyasada, anne-babalar tarafından talep edilen medya ve endüstri düzenlemeleri üzerine yapılan politika tartışmalardan söz etmek gerek. Başka bir deyişle, anne-babaların çocuklarının medya kullanımını düzene koyma oranı arttıkça hükümet, endüstrideki yukarıdan aşağı düzenlemeleri o kadar az dayatma gereği duyar. Bu, anne-babaların daha az endişelenmesini sağlamak amacıyla, en çok endişe uyandıran içeriğe erişimi kısıtlamak için önlemler almayı da içeren, kanıta dayalı kaynakların sağlanmasını, doğrudan anne-babalara, aileye ve çocuk odaklı profesyonellere rehberlik etmeyi, teknik araçlara ve “eğitim” iddialarına ve çocuk dostu hizmetlere karşı değerlendirilen yüksek kaliteli içeriğe erişim sağlamayı içermektedir.

TRTakademi: *Peki, ne yapılmasını tavsiye ediyorsunuz?*

Sonia Livingstone ve Alicia Blum-Ross: Dijital medya ve ‘ekran süresi’ üzerine tartışmalar hem anne-babaları hem de karar alıcıları endişelendirmektedir. Ticaret yapanlar anne-babalara bir pazar gibi yaklaşmaktadırlar, fakat ayrıca anne-baba ve çocukların fırsatlara erişimlerine yardım etmek için yatırım yapmaktadırlar. Bu rapor, anne-babalara yönelik güncel tavsiyelerin anne-baba endişelerine çok fazla değinmediğini, çocuklarıyla olumlu yönde ilgilenmeleri için anne-babaların kendi dijital ve dijital olmayan uzmanlıklarını güvenilir bir şekilde kullanmaları için desteklediğini göstermektedir.

Bu yüzden aşağıdakileri tavsiye ediyoruz:

Hükümet ve Sivil Toplum Kuruluşları İçin:

1. Anne-babalarla aile ve çocuk odaklı profesyonellerin güncel, kanıtlara dayalı tavsiye ve önerilere erişebileceği 'tek noktada hizmet sunumu'nun oldukça görünür olmasına ihtiyaç vardır. Bu, yalnızca fiziksel ve ruhsal sağlık profesyonellerini değil ayrıca eğitim sektörünü ve yaratıcı endüstrileri de içeren koordineli çok sektörlü bir çaba(yı) gerektirir.
2. Anne-babaların gereksinim duyduğu tavsiye ve kaynaklar, dijital ve diğer kaynaklara ve fırsatlara eşit veya tutarlı erişim sağlamaktan çok, ailelerin çeşitliliğini kabul etmelidir.
3. Anne-babalar yalnızca çocuklarını kontrol etmek için değil, onlarla ilgilenmek için dijital uzmanlıklarını nasıl kullanacaklarına dair somut tavsiyelere ihtiyaç duyarlar. Bu, yüksek kaliteli içerik, yaşa göre farklılaştırılmış, ilgi ve özel ihtiyaçlara göre düzenlenmiş tavsiyeleri içermelidir.
4. Çocuklara yönelik dijital okuryazarlık girişimleri iki veya üç kuşak yaklaşımını, yani anne-babaları hatta büyükbaba veya büyükanneleri de öğrenme paydaşları olarak kapsamayı amaçlamalıdır.
5. Koruma girişimleri, kaynakları onlara en çok ihtiyacı olanlara yoğunlaştırmalıdır. Çocukların çoğu dijital medyayı güvenli bir şekilde kullanırlar, fakat bunların bir kısmı ara sıra korunmasızdır. Risk altındaki çocukları (gençliğe rahatsızlık veren takımlar, üvey bakıcılar gibi) destekleyen aile ve çocuk odaklı profesyonellerin, en korunmasız çocuk ve gençleri desteklemek için daha geniş kaynaklara ihtiyaçları vardır. Bulgular, bu çocukların bağlantı ve destek için dijital medyaya güvencilerini onaylamaktadır.
6. Yukarıdakilere rehberlik etmek ve güncel kalmalarını sağlamak amacıyla dijital medyanın risklerine ek olarak yararlarını anlamak ve çok disiplinli bulgu temelini garanti altına almak ve politika müdahaleleriyle önerileri desteklemek için güçlü fonlara ihtiyaç duyulur.
7. Anne-babaları destekleme çabaları, hangi etkinliklerin sorunlu olduğunu saptamaları ve çocukların medyaya olumlu katılımlarını nasıl destekleyeceklerini belirlemeleri konusunda aile ve çocuk odaklı profesyonelleri destekleyecek daha fazla eğitim ve kaynakların erişimiyle, politikalar düzeyinde başlamalıdır.
8. Anne-babaların potansiyel zararlar için içeriği yönetme ve değerlendirme gereği duymayacakları şekilde Düzenleyici organlar, en çok uygunsuz içeriğe erişimi sınırlandırmaya devam etmelidir.

Anne-Babalar İçin

1. Dijital olsun ya da olmasın, anne-babaların deneyimleri, değerleri ve uzmanlığı çocuklar için bir kaynaktır. Anne-babalar yeni teknolojilerle gözlerini korkutmayarak çocuklarına yardım edebilirler, ayrıca yapıcı ve kendileri için dengeli dijital alışkanlıkları modellemelerini sağlayabilirler.

2. Herkese uyan ortak bir yaklaşım bulunmamaktadır: En küçük yaşlardan ergenlere kadar bütün çocukların tüm yaş aralıklarında destek ve cesarete ihtiyaçları olacağını hatırlayarak anne-babalar, çocuklarının yaş, ilgi ve ihtiyaçlarına göre stratejilerini ayarlamalıdır.

3. Anne-babalar, sınırlayıcı yaklaşımlar benimseyerek kısa dönemde risklerden kaçınabileceklerini anlamalıdır; ancak bunu yapmak muhtemelen çocukların fırsatlarını sınırlamak olacaktır. Bunun yerine çocukların direnç geliştirmesini sağlamak daha çok tercih edilir, böylelikle risk zarara dönüşmeyecektir.

4. Ailelere olduğu kadar, dijital ortama da pek çok farklı yaklaşım olduğundan, anne babaların başkalarına "ayak uydurma" konusunda baskı hissetmeleri gerekmez.

5. Anne-babalar otomatik olarak çocuklarının dijital medya kullanımını sorunlu olarak kabul etmemelidir. Keyfi bir gerekçeye göre ekran süresini sınırlamaktansa, ailelere kendilerine aşağıdaki soruları sorarak ekran bağlamı, içeriği ve bağlantılarını düşünmelerini tavsiye ediyoruz:

- Çocuğum fiziksel olarak sağlıklı mı ve yeterince uyuyor mu?
- Çocuğum sosyal olarak aile ve arkadaşlarıyla iletişim kurabiliyor mu (herhangi bir şekilde)?
- Çocuğum okulla ilgili ve başarılı mı?
- Çocuğum ilgi ve hobilerini sürdürüyor mu (herhangi bir şekilde)?
- Çocuğum dijital medya kullanırken eğlenip öğreniyor mu?

Eğer yukarıdaki soruların cevabı aşağı yukarı 'evet' ise, o zaman anne-babalar dijital medya kullanımı hakkındaki korkularının sağlam temelli olduğunu düşünebilirler. Bu soruların cevabı aşağı yukarı 'hayır' ise, o zaman anne-baba ve çocuklar, sorunlu kullanımı ele almak için düzenlemeler ve kısıtlamalar koyma gereği duyabilirler.

Endüstri İçin

1. Delegeler, fon sağlayıcıları ve üreticiler, neyin 'eğitici' olduğunu veya ürünle-

riyle ilgili neyin yararlı olduğunu göstererek ve içeriği bir pazarlama aracı gibi yalnızca 'eğitici' olarak etiketlemekten kaçınarak değerlendirmelerde iyi uygulama geliştirmelidirler. 'Eğitici' veya başka ölçütlerle değerlendirilen kriterler ve bu değerlendirmeleri destekleyen bulgular anne-babalara açık olmalıdır.

2. Medya üreticileri ve içerik sağlayıcıları çocuklara dünyayı öğretmede önemli bir rol oynar. Tek tiplileştirmelere meydan okuyan, farklı aile çeşitleriyle toplumun farklı temsillerini içeren yüksek kaliteli toplum yanlısı içeriklere çocukların erişimini sağlamak önemlidir.

3. Dijital medyanın biçimi ve bağlamı değiştikçe –eşyaların interneti, giyilebilir şeyler veya akıllı oyuncaklar– endüstri ve üreticilerin, dikkatsiz yapılan ticaretten çocukların gizlilik ve koruma hakları güvence altına alınması ve anne-babaların geri bildirim ve endişeleri için belli bir yolları olması için en iyi uygulamaların geliştirildiğini garanti altına almaları gerekmektedir.

4. Aile üyelerinin medyayla neden bireysel olarak eğlenebileceklerine ilişkin birçok sebep olsa da, anne-babalar çocuklarıyla paylaşacak içerik arıyorlar – ve elbette büyükanne, büyükbaba ve diğerlerini de içeren genişletilmiş aileyle birlikte. Bu nedenle, çocukların gelişimini teşvik edecek ve ilişkilerini güçlendirecek şekilde medya aracılığıyla paylaşılan aile etkinliklerini desteklemek önemlidir. Çocuk odaklı platformlarda çocuk programlarını soyutlamak, anne-baba ve çocukların birlikte kaliteli içeriğin keyfini çıkarmalarını zorlaştırmaktadır.

5. Yaratıcı endüstriler, çocukların ve anne-babaların dijital okuryazarlığını kamu-özel sektör ortaklığıyla artırmaya yardımcı olabilir. Yapıcı, yaratıcı ve yaşlara uygun içerik geliştirmede endüstri uzmanlığı, programların bireylerin ve ailelerin gereksinimlerine göre şekillendirilmiş, daha çekici, cazip ve kişiselleştirilmiş programlar yapılmasına yardımcı olabilir. Bunu desteklemek için endüstrinin, güncel araştırmalarla bilgilendirilmesini sağlamak ve çocuk haklarını korumak için tasarlanan davranış kurallarına ve yönetmeliklere uyduğundan emin olmak gerekir.

TRTakademi: *Araştırmanızda sırada ne var?*

Sonia Livingstone ve Alicia Blum-Ross: İngiltere ve diğer yerlerdeki paydaşlarımızla, önerilerimizi ve bunların arkasındaki kanıtları tartışmak için çalışıyoruz. Umarız ileri düzeyde sürdürülecekler! Şimdi, Oxford Üniversitesi Yayınevi tarafından gelecek sene "Dijital Bir Gelecek İçin Anne-Babalık" adıyla yayımlanacak olan, Londra'da birlikte çalıştığımız ailelerle ilgili ayrıntılı saha çalışmasına dayanan bir kitap yazıyoruz.